



Gladiolus communis

Nomenclatuur/etymologie

De botanische naam *Gladiolus communis* is afgeleid van het Latijn. De geslachtsnaam *Gladiolus* is een verkleinwoord van het Latijnse woord *gladius*, dat 'zwaard' betekent. Dit verwijst naar de opvallende zwaardvormige bladeren van de plant. Daarom wordt de plant in het Nederlands ook wel zwaardlelie genoemd. De soortnaam *communis* betekent 'gewoon' of 'algemeen'.

Taxonomie

- Rijk: *Plantae*
- Orde: Asparagales
- Familie: *Iridaceae* (Lissenfamilie)
- Geslacht: *Gladiolus*
- Soort: *G. communis*
- Binomiale naam: *Gladiolus communis* L.



Foto: Peter Hellings

Synoniemen

Een belangrijk synoniem, vooral voor de meest gecultiveerde ondersoort, is *Gladiolus byzantinus* voor *Gladiolus communis* subsp. *byzantinus*. Andere synoniemen voor de ondersoort zijn onder meer *Gladiolus nanus* 'Byzantinus'.

Eventuele variëteiten en cultivars

Binnen de soort *Gladiolus communis* worden twee ondersoorten onderscheiden:

- *Gladiolus communis* subsp. *communis*
- *Gladiolus communis* subsp. *byzantinus* (Mill.) A. P. Ham. (Byzantijnse gladiool), die in de teelt de Royal Horticultural Society's Award of Garden Merit (AGM) heeft gekregen.

Cultivars worden vaak gekweekt van hybriden van *Gladiolus* (zoals *Gladiolus x grandiflorus* of *Gladiolus x hortulanus*) in plaats van de pure soort *G. communis*, maar specifieke cultivars die gerelateerd zijn aan de ondersoort *Gladiolus communis* subsp. *byzantinus* worden vaak vermeld. De Byzantijnse gladiool zelf wordt vaak als een zeer wenselijke cultivar-achtige plant beschouwd vanwege zijn betrouwbare prestaties en kleur. De meeste benoemde cultivars behoren tot de groep van de grootbloemige (bijv. *Gladiolus* 'White Prosperity', *Gladiolus* 'Blue Isle', *Gladiolus* 'Priscilla', *Gladiolus x hortulanus* 'Traderhorn', *Gladiolus* 'Nova Lux', *Gladiolus* 'Bangladesh', *Gladiolus grandiflorus* 'Passos', *Gladiolus x grandiflora* 'Fiorentina', *Gladiolus x hortulanus* 'Peter Pears', *Gladiolus* 'Purple Flora', *Gladiolus* 'Princess Margaret Rose', *Gladiolus x grandiflorus* 'Violetta', *Gladiolus x hortulanus* 'Black Jack', *Gladiolus* 'Zizanie', *Gladiolus* 'Buggy', *Gladiolus* 'Anouk', *Gladiolus* 'Summer Ruffles') of kleinbloemige (bijv. *Gladiolus nanus* 'Nymph', *Gladiolus x colvillei* 'Albus') gladiolen en zijn hybriden.

Familie

Gladiolus communis behoort tot de familie *Iridaceae* (Lissenfamilie).

Hoogte

De plant is een krachtige knolachtige kruidachtige vaste plant die een hoogte kan bereiken van ongeveer 50 tot 100 cm. De ondersoort *Gladiolus communis* subsp. *byzantinus* wordt vaak vermeld met een hoogte van ongeveer 50-70 cm.

Bloemkleur

De bloemkleur van de soort *Gladiolus communis* is doorgaans helder roze of roodpaars tot magenta. Vooral de ondersoort *Gladiolus communis* subsp. *byzantinus* staat bekend om zijn diep roodpaarse, trompetachtige bloemen.

Bladkleur

De plant heeft lineaire, zwaardvormige bladeren die meestal groen tot blauwgroen van kleur zijn.

Bloeiperiode

De bloeiperiode ligt in de late lente tot de vroege zomer, doorgaans van mei tot juli, afhankelijk van het klimaat en de ondersoort.

Standplaats

Gladiolus communis gedijt het beste op een standplaats in de volle zon of lichte schaduw. De plant heeft goed doorlatende, voedselrijke en normaal vochtige grond nodig. Hij verdraagt een neutrale tot kalkrijke pH en moet beschermd worden tegen harde wind.



Herkomst

De soort is inheems in een groot gebied, waaronder gematigd Noord-Afrika, West-Azië en Zuid-Europa, van het Middellandse Zeegebied tot de Kaukasus.

Soort gewas

Het is een knolgewas (bol- en knolgewassen), meer specifiek een kruidachtige vaste plant die uit een knol (technisch gezien een *corm*) groeit.

Vermeerderingswijze

De plant vermeerdert zich door middel van knollen (*cormen*) en kan zich onder gunstige omstandigheden ook verwilderen door de vorming van nieuwe knolletjes (broedknollen) en zaad.

Klimaatzone

Gladiolus communis en de ondersoort *Gladiolus communis* subsp. *byzantinus* zijn verrassend genoeg vrij winterhard, met name de ondersoort. De plant wordt vaak geplaatst in USDA-winterhardheidszones 5-10 (voor de hybriden) of specifiek zone 6 [-20°C] voor *G. communis* subsp. *byzantinus*.

Insecten

De bloemen van de *Gladiolus* trekken verschillende insecten aan, waaronder vlinders, die helpen bij de bestuiving. Een veelvoorkomende plaag bij gladiolen zijn echter tripsen (kleine, sapetende insecten), die zich voeden met blad- en bloemweefsel, wat leidt tot gevlekte bladeren en bloemen, en kan voorkomen dat knoppen opengaan. Tripsen gedijen bij droog en warm weer.

Bronvermelding:

<http://germoplasma.iniaf.gob.bo/gringlobal/taxonomydetail.aspx?id=416307>

https://www.picturethisai.com/nl/wiki/Gladiolus_communis.html

<https://coolplants.com/nl/plants/gladiolus-communis-subsp-byzantinus>

<https://www.peternyssen.com/nl/blog/plantinstructie-gladiolus-byzantinus>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
nomenclatuur/etymologie	<i>Gladiolus</i> (verkleinwoord van <i>gladius</i> , zwaard) verwijst naar zwaardvormige bladeren; <i>communis</i> betekent 'gewoon' of 'algemeen'; ook wel zwaardlelie genoemd.
taxonomie	Rijk: <i>Plantae</i> , Familie: <i>Iridaceae</i> , Geslacht: <i>Gladiolus</i> , Soort: <i>G. communis</i> .
synoniemen	<i>Gladiolus byzantinus</i> (voor <i>G. communis</i> subsp. <i>byzantinus</i>), <i>Gladiolus nanus</i> 'Byzantinus'.
eventuele variëteiten en cultivars	Ondersoorten: <i>G. communis</i> subsp. <i>communis</i> , <i>G. communis</i> subsp. <i>byzantinus</i> (AGM-winnaar, vaak als cultivar-achtig beschouwd). Cultivars zijn vaak hybriden, bijv. <i>Gladiolus</i> 'White Prosperity', <i>Gladiolus</i> 'Blue Isle', <i>Gladiolus</i> 'Priscilla', <i>Gladiolus x hortulanus</i> 'Traderhorn', <i>Gladiolus</i> 'Nova Lux', <i>Gladiolus</i> 'Bangladesh', <i>Gladiolus grandiflorus</i> 'Passos', <i>Gladiolus x grandiflora</i> 'Fiorentina', <i>Gladiolus x hortulanus</i> 'Peter Pears', <i>Gladiolus</i> 'Purple Flora', <i>Gladiolus</i> 'Princess Margaret Rose', <i>Gladiolus x grandiflorus</i> 'Violetta', <i>Gladiolus x hortulanus</i> 'Black Jack', <i>Gladiolus</i> 'Zizanie', <i>Gladiolus</i> 'Buggy', <i>Gladiolus</i> 'Anouk', <i>Gladiolus</i> 'Summer Ruffles', <i>Gladiolus nanus</i> 'Nymph', <i>Gladiolus x colvillei</i> 'Albus'.
familie	<i>Iridaceae</i> (Lissenfamilie).
hoogte	Ongeveer 50 tot 100 cm (ondersoort vaak 50-70 cm).
bloemkleur	Helder roze, roodpaars tot magenta (diep roodpaars bij subsp. <i>byzantinus</i>).
bladkleur	Groen tot blauwgroen, lineair, zwaardvormig.
bloeiperiode	Late lente tot vroege zomer (mei tot juli).
standplaats	Volle zon of lichte schaduw, goed doorlatende, voedselrijke, normaal vochtige grond.
herkomst	Gematigd Noord-Afrika, West-Azië en Zuid-Europa (Middellandse Zeegebied tot Kaukasus).
soort gewas	Knolgewas (kruidachtige vaste plant die groeit uit een knol).
vermeerderingswijze	Knollen (<i>cormen</i>), vorming van broedknollen, zaad.
klimaatzone	USDA-winterhardheidszones 5-10 (Zone 6 voor subsp. <i>byzantinus</i>).
insecten	Bestuivers zoals vlinders. Kan geplaagd worden door tripsen.